

Hospice De Duinsche Hoeve

Van vrijwilliger naar verzorgende

Er is mij gevraagd een stukje te schrijven over mijn 'carrière switch' van vrijwilliger naar verzorgende in het hospice. Ik ben Caroline Horsting, vrijwilliger in hospice De Duinsche Hoeve sinds de opening in 2011. Ik woon in Hintham met Michiel.

Onze twee kinderen zijn uitgevlogen; Stijn studeert en woont in Delft, Rutger is student in Edinburgh.

Als verpleegkundige heb ik gewerkt in de psychiatrie en de wijkverpleging en tot een jaar geleden was ik verzorgende in de geriatrische revalidatiezorg. Maar bovenal was ik vrijwilliger in het hospice. Het gezamenlijk runnen van een groot huishouden waar iedereen zich welkom, gezien en gehoord voelt; zo heb ik het vaak aan buitenstaanders uitgelegd.

Sinds februari van dit jaar werk ik als verzorgende in het hospice voor twaalf uur per week; een andere rol in hetzelfde geheel. En dat is best even wennen. Ik zie werkzaamheden die ik als vrijwilliger meteen zou oppakken,

maar moet daarin nu andere prioriteiten stellen. Vanuit die andere rol voel ik een grote waardering voor de fijne en vertrouwde aanwezigheid van vrijwilligers die er een groot gedeelte van de dag zijn voor de zorg voor de gasten en hun naasten.

Hoewel bekend met palliatieve zorg, heb ik nog veel te leren over de specifieke werkwijze in dit hospice. Veel protocollen zijn hier ontwikkeld en toegesneden op de hospicezorg; alle aspecten van de mens in zijn geheel komen hierin aan bod. Complementaire zorg zoals hand- of voetmassage, aromazorg en muziek wordt ingezet om het gevoel van welbevinden te bevorderen. Mooi en fijn om me daar verder in te bekwaamen en dat hoop ik nog lang te kunnen doen!

*Caroline Horsting,
verzorgende hospice De Duinsche Hoeve*

NIEUWSBRIEF MAART 2024

Realistische verwachtingen zijn nodig om spanning in de laatste levensfase te voorkomen.

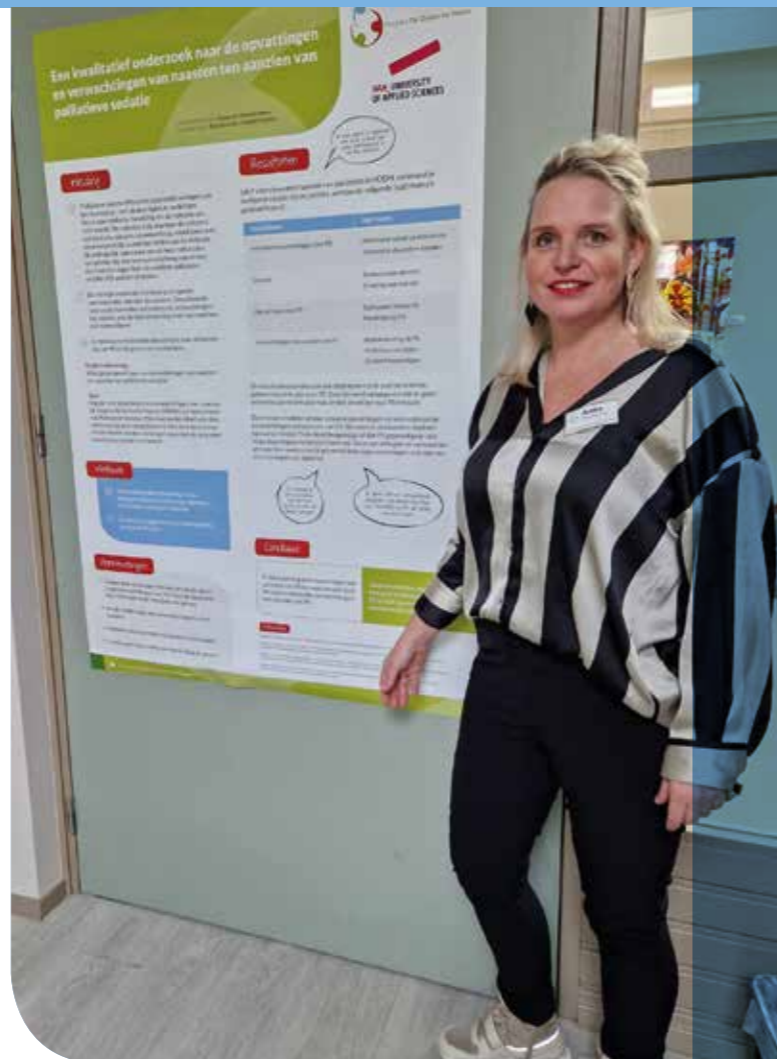
De titel van dit artikel is de conclusie van het onderzoek dat Anita Timmermans-Vos deed binnen hospice De Duinsche Hoeve. Uit onderzoek blijkt dat naast onjuiste opvattingen hebben over palliatieve sedatie en dat deze opvattingen tot niet realistische verwachtingen leiden. 'En juist realistische verwachtingen zijn nodig om spanning in de laatste levensfase te voorkomen', vertelt Anita.

Anita volgde tijdens haar werkzaamheden in hospice De Duinsche Hoeve de opleiding tot verpleegkundig specialist aan de HAN University of Applied Sciences. Voor haar afstudeeronderzoek zette Anita haar eigen werkplek in. Ze deed in het hospice een kwalitatief onderzoek naar de opvattingen en verwachtingen van naasten over palliatieve sedatie. 'Een hele mond vol' zoals ze zelf zegt. Anita gaf samen met hospice-arts Margot Verkuylen regelmatig scholing aan zorgverleners over palliatieve sedatie. Bij een scholing aan het eigen team kwam er veel feedback van collega's over hun ervaringen dat naasten weinig kennis hebben over palliatieve sedatie. Ze hebben vaak andere verwachtingen en zelfs onjuiste beelden, zoals dat palliatieve sedatie de dood bespoedigt of dat patiënten recht hebben op sedatie. Het gevolg hiervan is dat teamleden zich soms onder druk gezet voelden, bijvoorbeeld door een vraag: 'kan die pomp niet omhoog?' Zou het niet goed zijn om deze feedback te ondersteunen met een onderzoek? Dit is was Anita deed.

Waar het natuurlijk om gaat is én de gasten én hun naasten zo goed mogelijk te ondersteunen tijdens het laatste stukje van het leven. Het streven is altijd de kwaliteit van leven van de patiënt zo hoog mogelijk te laten zijn. Het helpt enorm, wanneer dan ook de directe omgeving rust ervaart. 'Wanneer er geen discussies gevoerd of vragen meer gesteld hoeven te worden, maar dat het gewoon duidelijk is wat we aan het doen zijn.'

Anita heeft voor haar onderzoek naasten van gasten geïnterviewd. 'Het criterium was dat we bij deze gasten nog niet over palliatieve sedatie in gesprek waren, dus waar "het laatste stukje" nog niet aan de hand was.' Anita stelde open vragen, zoals: 'Kunt u mij vertellen wat palliatieve sedatie inhoudt?' of: 'Wat kunt u vertellen over hoe sterven gaat?' Het viel haar bij de vraagstelling direct al op dat mensen graag veel vertellen over hun eigen ervaringen. En dat deze ervaringen én de ervaringen van mensen uit hun omgeving als waarheid worden gezien. Ze zijn de basis van hun ideeën over sterven. 'Dit is ook gebleken uit mijn onderzoek; mensen halen hun informatie uit ervaringen. Wij denken met onze folders, filmpjes en uitleg dat wij heel veel bieden, en dat is ook zo, maar naasten herinneren zich méér van ervaringen dan van informatie die ze op een andere manier verkrijgen.' We doen het dus nog niet goed genoeg, reflecteert Anita.

Een van haar belangrijkste aanbevelingen is dan ook dat het nodig is om naasten allereerst te vragen naar hun ervaringen met sterven en dáár vervolgens de informatie op te laten

aansluiten. 'Vraag naar de ervaring, kijk naar de verwachting en toets in hoeverre deze overeenkomt met de werkelijkheid. En daarop gebaseerd bepalen we dan vervolgens wat wij daaraan kunnen bijdragen.' De verwachting is dat er na zo'n open gesprek ook vanzelf meer aandacht is voor informatie uit folders en filmpjes. Dit bleek ook uit alle vragen die Anita kreeg van naasten nadat haar interview met hen klaar was.

Op de vraag 'Wat hebben naasten en gasten nu het meest aan dit onderzoek?', antwoordt Anita direct: 'Het levert op dat bij het sterven de energie niet uit hoeft te gaan naar discussie of naar gesprekken als "Ik had dit heel anders verwacht", maar dat de aandacht gaat naar waar het naar toe moet gaan: het in alle rust afscheid nemen van elkaar.

Anita hoopt dat haar onderzoek breder ingezet gaat worden. Zouden de resultaten in ziekenhuizen of thuissituaties hetzelfde zijn? Om echt een beter en realistischer beeld te creëren over palliatieve sedatie is het nodig dat alle zorgverleners over de juiste expertise over palliatieve sedatie beschikken om voorlichting te geven. Want ook daar is nog een wereld te winnen.

Anita Timmermans,
verpleegkundig specialist

Vrijwilligers 12,5 jaar in dienst

Het is dertien jaar geleden dat de deuren van het hospice zijn geopend. Ons 12,5-jarig bestaan hebben we afgelopen oktober gevierd met een symposium. Dertien jaar geleden zijn ook de eerste vrijwilligers gestart. Afgelopen jaar hebben achttien vrijwilligers hun 12,5 jaar dienstverband met ons mogen vieren. Elke vrijwilliger is apart in het zonnetje gezet. Een persoonlijk woord, een fotocollage, bos bloemen en een douchefris. Daarnaast ook nog de felicitaties van de gasten en collega's.

Vrijwilliger zijn doe je niet zomaar, maar vrijwilliger blijven ook niet. Mijn veel gestelde vraag aan de vrijwilligers is wat maakt nu dat je al 12,5 jaar verbou-

den bent met het hospice. Het hospice is een geoliede machine, je wordt gezien, je mag zijn zoals je bent, het is fijn om voor de gasten er te zijn, je bent tot betekenis, je mag meelopen bij het laatste stukje van iemands leven, je bent met collega's, wekelijkse inzet geeft structuur aan mijn eigen leven, je blijft leren. Als je deze woorden hoort dan raakt me dat. Het doet me weer beseffen dat het een rijkdom is om met zo'n fijne groep vrijwilligers te mogen werken om de zorg aan onze gasten te verlenen.

Petra Kapteijns,
Coördinerend verpleegkundige,
coördinator vrijwilligers

Renovatie Hospice

Ons hospice is als gebouw in 2010 opgeleverd. En nog steeds is het een erg prettig gebouw om in te werken of zoals onze gasten aangeven; te verblijven.

Na ruim dertien jaar zijn enkele dingen gedateerd, maar ook inzichten en werkwijzen zijn veranderd. Waar toentertijd gedacht werd aan flexibele werkplekken, hebben we in de loop der jaren geconstateerd dat dat niet altijd niet handig is.

Dankzij onze opleidingserkenning voor student verpleegkundigen en artsen in opleiding tot specialist ouderengeneeskunde of huisarts kregen we steeds meer stagiaires. Overall werden werkplekken gecreëerd die niet altijd voldoen aan de eisen die je aan een werkplek mag stellen. De logistiek van onze voorraad liet ook te wensen over.

Daarom zijn we met een werkgroep aan de slag gegaan en met de hulp van een binnenhuisarchitect zijn alle kantoorruimten aangepakt. Het resultaat is erg mooi geworden, er is meer eenheid gecreëerd. Ook is de opbergruimte verdubbeld, maar het allerbelangrijkste is toch dat er meer en fijne werkplekken zijn ontstaan.

Fase 1 van de renovatie is nagenoeg afgerond, we hopen voor de zomer fase 2 gerealiseerd te hebben; dan gaan we de gastenkamers renoveren.

Dorien Aarts,
algemeen directeur

Na renovatie

Voor renovatie

Podcast, pijn in de laatste levensfase

Een podcast is een prachtige manier om echt eens je oor te luisteren te leggen in het hospice. Je hoort medewerkers hardop nadenken over diverse relevante thema's, maar ook gasten vertellen over de ervaringen die ze opdoen. In deze podcast hoor je vertellen over pijn in de laatste levensfase. Een heel belangrijk thema, want veel mensen zijn bang voor pijn, misschien wel banger dan voor de dood. Bovendien leven er soms verhalen over pijn, die niet altijd kloppen. Deze podcast gaat nader in op wat pijn precies is en hoe dat werkt in het lijf, in het hoofd, zelfs in de ziel. Bovendien hoor je medewerkers vertellen over de mogelijkheden om die verschillende vormen van pijn te verlichten. Ook gasten vertellen over hun ervaringen, zelfs midden in de nacht. De podcast is informatief, maar zet tegelijkertijd aan het denken. Is pijn nu eigenlijk iets om bang voor te zijn, of mogen we 't misschien tegemoet gaan met meer vertrouwen? U kunt de podcast beluisteren op:

<https://app.springcast.fm/player/podcast/15435?theme=custom>

Madeleine Kievits,
geestelijk verzorger

Afgelopen januari hebben we weer het Prezo keurmerk ontvangen.

Algemene conclusie: Bij Hospice de Duinsche Hoeve heeft het auditteam een organisatie aangetroffen die professionele en liefdevolle zorg levert in een huiselijke omgeving. Er is sprake van helder omschreven en richtinggevend beleid. Het auditteam heeft op alle niveaus, gast, medewerker en organisatie, mooie voorbeelden gezien van het lerend vermogen en de gerichtheid op kwaliteit van zorg. De uitdagingen spelen vooral op het gebied van continuïteit. Zoals onzekerheden over de toekomstige financiering die in het hele veld spelen, het vertrek van een van de directieleden en daarmee ook herindeling en borging van taken en verantwoordelijkheden. Uit de gesprekken blijkt dat de organisatie zich bewust is van deze uitdagingen en met een brede en naar buiten gerichte blik kijkt naar oplossingen.

Colofon

Nieuwsbrief Hospice De Duinsche Hoeve is een uitgave van Hospice De Duinsche Hoeve in Rosmalen.
Hospice De Duinsche Hoeve is een kleinschalig gasthuis voor palliatieve zorg aan gasten voor wie het niet mogelijk of niet wenselijk is om hun laatste levensfase thuis door te brengen.

Adres- en contactgegevens:

Hospice De Duinsche Hoeve
Vliertwijksestraat 65
5244 NH Rosmalen

Contactpersoon: Dorien Aarts

T 073-5218881

E info@hospicededuinschehoeve.nl

I www.hospicededuinschehoeve.nl

Donaties en giften:

Als u het hospice financieel wilt ondersteunen kunt u dit doen door het overmaken van een bedrag op **IBAN NL42 RABO 0107 1454 99** ten name van Stichting Vrienden van Hospice De Duinsche Hoeve.

Stichting Vrienden van het Hospice:

Via de website kunt u zich aanmelden als vriend van het Hospice.

<http://www.hospicededuinschehoeve.nl/contactform.php>

Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Hospice:

Voorzitter: Dhr. R. van de Mortel

Secretaris: Mevr. V. Esser - Rath

Penningmeester: Dhr. J. Buursma

Bestuurslid: Mevr. E.R.W.J.M. van de Ven - de Gruyter

Bestuur Stichting Hospice 's-Hertogenbosch e.o.

Voorzitter: Mevr. Mr. C. van Olden-Smit

Secretaris: Mevr. Mr. H.E. van Berckel-Dekker

Penningmeester: Dhr. Drs. F. Mannaerts

Bestuurslid: Dhr. Drs. S. Floor

Bestuurslid: Mw. I. Hermelink

Redactie:

Merel van Elst - Swennen

Janine van Erp

Dorien Aarts

Vormgeving:

MaGie Ontwerp

Nieuwsbrief automatisch ontvangen in uw mailbox?

Mail uw emailadres naar info@hospicededuinschehoeve.nl onder vermelding van 'nieuwsbrief-ontvangen'.

Verspreiding via mail (PDF) als wel gedrukt.